

5.1 Lietuvių kalbos grožis

Milžinkapis

Daugel mūsų tėvynėje yra puikių ir gražių vietų, daugel yra šalių, kurios pagarsėjo senų tėvelių darbais, bet tarpu jų visų gražiausia ir garsiausia Dainavos šalis – ir savo aukštais kalneliais, ir žemais **kloneliais**, savo tamsiomis giriomis, didžiais **tankumynais**, kuriais nei žmogus nepraeina, nei žvėris nepralenda, tik maži paukšteliai **čiulbuonėliai** pralekia, tik **raibosios** ten gegulės ir lakštingalėlės ankstų rytą ir vėl vakarėlį **lakštuoja** ir **niauria** girelę linksmia.

Bet ir už mažus paukštelių čiulbuonėlius, už lakštingalėles garsiau dainuoja ten jaunos sesulės, **skaisčios** Dainavos šalies mergelės...

Ir ankstų rytą, ir vėl vakarėlį skamba jų dainos – ir giriose tamsiose, ir **lankose** žaliose, kai **šienelį grėbia**, ir laukuose plačiuose, kur rugelius jaunos pjauna, ir žaliame vyšnių sodely, kur bernelį liūdi...

<...>

Ten, kur **sravus** Merkys, bėgdamas tekėdamas per žalias pievas, per **alksnynus**, **krūmuotus** šlaitus, plukdo savo **tyrų** vandenėlį **platun** Nemunėlin, yra ten aukštas ir status kalnas, visų kalnų aukščiausias, o ant to kalno tvirta pilis, garsi Merkinė, visų pilių tvirčiausia. Milžinai ją statė, ne žmonės; nuo **septynių mylių** iš vakarų, iš pietų ir kitų šalių nešiojo jie sunkius akmenis, kurie guli tos pilies pamatuose.

<...>

Ir taip ilgus ilgus metus gynė pilis toji tėviškėlė, kaip gina motulė savo vaikelį, **gyvasties** savo nesigailėdama, gina saugo nuo **priepuolių**, nuo vargų...

Vai, ne kartą keikė Merkinę priešininkai, ne kartą **kėsinosi** sugriauti jos akmens sienas, išversti vario vartus, nuardyti aukštus **kuorus**, kurie toli mato...

Didelius pulkus vedė čion ir **gudai**, kurie iš pasalų užpuldinėja, ir lenkai, kurie ne tiek narsūs, kiek patys giriasi, ir kryžiuočiai, kurie piktesni, negu patys mano... Bet **tirpo** čia jų visų **galybė**, kaip tirpsta šaltas sniegas, pavasario saulelei sušvitus.

Vincas Krėvė „Dainavos šalies senų žmonių padavimai“

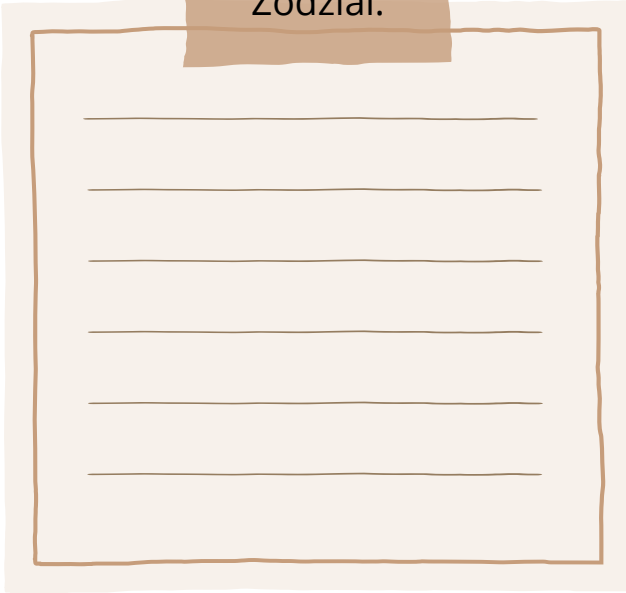
1. Lėtai ir aiškiai perskaitykite tekstą.
2. Pabraukite žodžius, kurių nesuprantate, aptarkite juos.
3. Nurašykite pabrauktus žodžius ir posakius, juos paaiškinkite.
4. Raskite tekste mažiųjų reikšmės žodžius, juos nurašykite ir aptarkite.
5. Kodėl tekste tiek daug žodžių, užrašytų mažąja forma?
6. Raskite tekste epitetus, juos nurašykite ir aptarkite.

Prisiminkite jums patinkančią vietą Lietuvoje. Apibūdinkite ją vartodami kuo daugiau epitetų ir mažųjų žodžių.

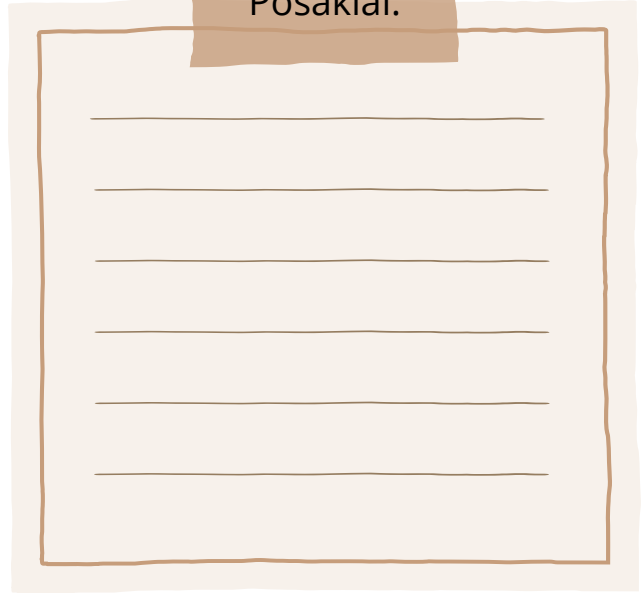

5.1 Lietuvių kalbos grožis

Žodžiai:

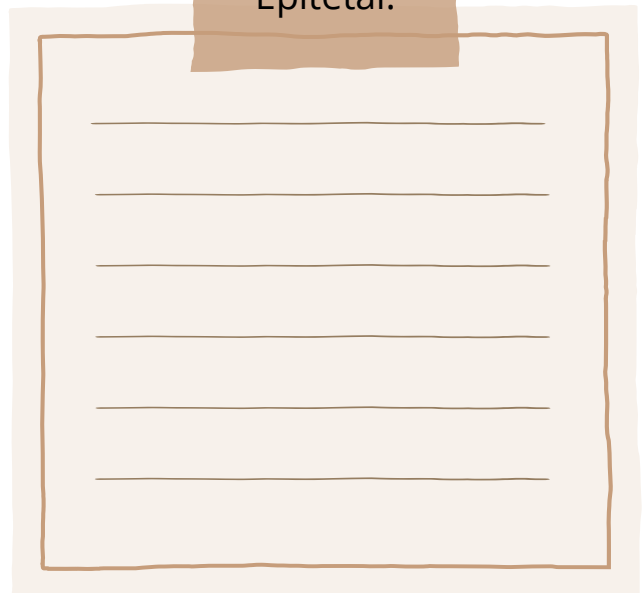
Posakiai:

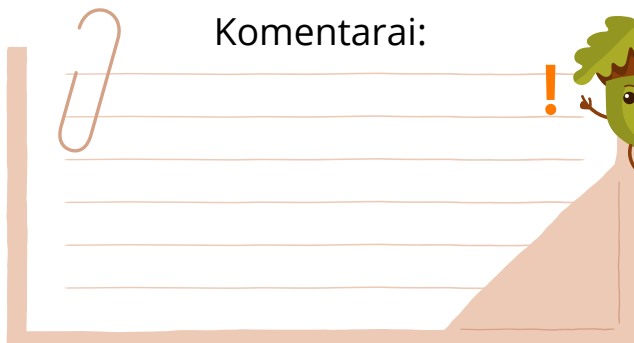
Mažybinės
formos:

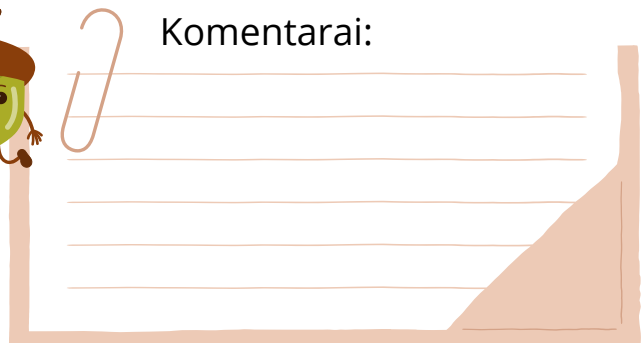
Epitetai:

Komentarai:

Komentarai:

5.1 Lietuvių kalbos grožis

Gilšė

Tamsiuose miškuose, žaliose giriose, palei Gelovinės ežerą, kuris buvo dar ne tokis mažas kaip dabar, bet buvo apsėmęs ir Krantą, ir Krokiškį, ir Klampę, ir Balyną, ir Nožagarę, ir buvo ilgų ilgiausias ežeras, plačiausias, kaip marios siūbavo – palei tą ežerą augo didelis ąžuolas, tokis storas, jog ir šimtas vyrų, rankom susiėmę, **apimti** jo negalėjo.

Po tuo ąžuolu gyveno senelis, tokis senas, jog seniausi žmonės negalėjo atsiminti, kada jis buvo jaunesnis; visuomet žilas, visuomet apaugęs plaukais **iki juostos**, barzda iki žemės, visas **želte apžėlęs**, tik **akys žibėjo kaip žarijos**. Ir **klegėjo** žmonės, kad jis tuomet mirsiąs, kai Gelovinė išdžiūsianti, o Gelovinė tuomet išdžiūsianti, kai amžių **pagyna** būsianti.

Sako, ir dabar šitas senelis gyvenąs aukso dvaruose, Gelovinės ežero dugne ir švento Jono vidunaktį išeinąs **kraštan** paparčio žiedo skintų. ąžuolą jau du šimtu metų atgal perkūnas **sutriuškino**, bet žmonės vis dar jo neužmiršo ir iki šiai dienai tebevadina tą vietą: ąžuolo Ragas.

Vincas Krėvė „Dainavos šalies senų žmonių padavimai“

1. Lėtai ir aiškiai perskaitykite tekstą.
2. Pabraukite ir aptarkite žodžius, kurių nesuprantate.
3. Nurašykite pabrauktus žodžius ir posakius, juos paaiškinkite.
4. Raskite tekste epitetus, juos nurašykite ir aptarkite.
5. Raskite tekste visus pavadinimus, juos nurašykite. Atkreipkite dėmesį į rašybą.

Prisiminkite, kokių legendų apie Lietuvos miestus, upes, ežerus, akmenis ir kt. žinote, papasakokite.

5.1 Lietuvių kalbos grožis

Žodžiai:

Posakiai:

Epitetai:

Pavadinimai:

Komentarai:

Komentarai: